

Ryzyko dysleksji

Spis treści

- Pojęcie dysleksji
- Czynniki sprzyjające dysleksji
- Funkcje odpowiedzialne za naukę czytania i pisania
- Symptomy ryzyka dysleksji w wieku niemowlęcym i poniemowlęcym
- Symptomy ryzyka dysleksji w okresie 3-5 roku życia
- Symptomy ryzyka dysleksji u dzieci 6 letnich
- Formy pomocy
- Literatura przydatna w pracy z przedszkolakiem
- Przykładowe ćwiczenia z przedszkolakiem

Co to jest dysleksja rozwojowa?

- **Dysleksja rozwojowa-to specyficzne trudności w czytaniu i pisaniu. Określenie „rozwojowa” podkreśla wiek, w którym te problemy występują, czyli w dzieciństwie, od początku nauki czytania i pisania. O dysleksji rozwojowej mówimy w przypadku, kiedy niepowodzenie w nauce pomimo pomocy utrzymują się powyżej 8-9 roku życia, u dzieci młodszych można stwierdzić „ryzyko dysleksji”**

Jakie czynniki sprzyjają dysleksji?

- **Wcześnieactwo, zagrożona ciąża, skomplikowany poród**
- **Mała ilość punktów w skali Apgar po porodzie (od 6 w dół)**
- **Obciążenie genetyczne, czyli rodzice czy starsze rodzeństwo ma dysleksję**
- **Opóźnienia w rozwoju mowy**
- **leworęczność**

Zanim dziecko zacznie czytać i pisać.

- **Aby nabyć umiejętność czytania i pisania muszą u dziecka rozwijać się prawidłowo tzw. funkcje percepcyjno-motoryczne. W skład tych funkcji wchodzi:**
- **Funkcje językowe, wzrokowe, słuchowe, dotykowe, kinestetyczne (czyli odczuwanie ruchu)**
- **Motoryka (duża-sprawność ruchowa całego ciała, mała czyli sprawność manualna)**
- **uwaga**

Zanim dziecko zacznie czytać i pisać

- **Pamięć**
- **Lateralizacja (czyli inaczej stronność ciała, a więc większa sprawność, aktywność jednej strony ciała od drugiej)**
- **Orientacja w schemacie ciała oraz w kierunkach w przestrzeni**
- **Jeżeli zatem dzieci, pomimo inteligencji w normie, dobrze funkcjonujących narządów zmysłu i właściwej opieki dydaktycznej i wychowawczej, wykazują wybiórcze zaburzenia rozwoju psychoruchowego, można podejrzewać ryzyko dysleksji.**

Symptomy ryzyka dysleksji, w wieku niemowlęcym i poniemowlęcym

- **Dzieci nie raczkują lub mało raczkują**
- **Gorzej utrzymują równowagę w pozycji siedzącej i stojącej**
- **Później zaczynają mówić i niewyraźnie wypowiadają pierwsze słowa, zdania**
- **Późno zaczynają chodzić, biegać**
- **Są mało zręczne manualnie, nieporadne w samoobsłudze**
- **Nie próbują same rysować(2 letnie dziecko powinno same rysować linię, zaś 3 letnie koło)**
- **Są mało sprawne w czasie zabaw klockami**

Wiek przedszkolny(3-5 lat)

- **Mała sprawność ruchowa: dziecko słabo biega, ma trudności z utrzymaniem równowagi, jest niezgrabne w ruchach, ma kłopoty z łapaniem, rzucaniem piłki, źle funkcjonuje w zabawach ruchowych, z trudem uczy się jeździć na rowerze, nartach, łyżwach. Nie ma poczucia rytmu.**
- **Mała sprawność ruchowa rąk: trudności i niechęć do samoobsługi np. zapinania guzików, zabaw manipulacyjnych, takich jak nawlekanie koralików, źle trzyma kredki, rysując za mocno lub za słabo je naciska**

Wiek przedszkolny

- Budowanie z klocków sprawia dziecku trudność; maluch rysuje niechętnie i uproszczone, prymitywne rysunki. Nie umie narysować koła jako 3 latek, kwadratu i krzyża jako 4 latek, trójkąta i kwadratu jako 5 latek
- Zaburzenia funkcji wzrokowych objawiają się kłopotami w składaniu obrazka pociętego na części, układaniu puzzli, układanek i mozaiki
- Opóźniony rozwój lateralizacji: nie dominuje jedna ręka, lecz dziecko używa naprzemiennie obydwu

Wiek przedszkolny

- **Opóźniony rozwój mowy: dziecko nieprawidłowo wypowiada głoski, posługuje się niewielką ilością słów, ma problem z budowaniem zdań, dłuższych wypowiedzi, często używa neologizmów (czyli mówi swoim językiem), przekręca, upraszcza wyrazy, ma problem z zapamiętaniem nazw, nie zapamiętuje krótkich wierszyków, i piosenek, niepoprawnie stosuje wyrażenia przyimkowe „w, pod, na , nad, przed”**
- **Opóźniona jest orientacja w przestrzeni i schemacie własnego ciała; z końcem wieku przedszkolnego dziecko nie powinno mylić się i mieć kłopotu ze wskazaniem ręki prawej, lewej**

Klasa „0”

- Kłopoty z samoobsługą spowodowane są małą precyznością ruchów rąk –dziecko nie potrafi zawiązać sznurowadeł na kokardkę, używać nożyczek, widelca
- Dziecko pomimo ćwiczeń nieprawidłowo trzyma ołówek w palcach, w niewłaściwym kierunku kreśli linie pionowe (od dołu do góry) i poziome (od prawej do lewej)

Klasa „0”

- **Problemu dziecka sprawia rysowanie szlaczeków, odtwarzanie figur i wzorów geometrycznych**
- **Maluch ma kłopoty z wyodrębnieniem elementów z całości (odszukaniem szczegółów różniących dwa obrazki), jak również składaniem elementów w całość (np. budowaniem według wzoru budowli z klocków, układaniem mozaiki), trudności z odróżnianiem kształtów i liter podobnych (m-n-u, l-ł-t, g-p-b-d)**
- **Dziecko ma problemy z określaniem stosunków przestrzennych (na, pod, przed, za, obok), ma trudności ze wskazaniem na sobie części ciała, gdy określa terminami prawe-lewe**
- **Malec przejawia trudności w orientacji w czasie np. określaniu pory roku, dnia**
- **Nauka czytania sprawia mu duży kłopot, czyta bardzo wolno, najczęściej głoskuje i zazwyczaj nie potrafi złożyć wyrazu z głosek w całość**
- **Pierwsze próby pisania są nieudane-można zaobserwować, że dziecko często pisze litery i cyfry zwierciadlanie, odwzorowuje wyrazy , zapisując je od strony prawej do lewej**

Klasa „0”

- **Zaburzone funkcje językowe charakteryzują się wadliwą wymową, przekręcaniem trudnych wyrazów, (przestawianie głosek i sylab, upodabnianiem głosek np. sosa lub szosza), błędami gramatycznymi, ubogim słownikiem, trudnościami z zapamiętywaniem nazw pór roku, dni tygodnia, wiersza, piosenki, więcej niż jednego polecenia w tym samym czasie**
- **Trudności w różnicowaniu głosek podobnych (np. z-s, g-k, b-p, t-d), trudności z wydzielaniem sylab i głosek ze słów, składaniem całego słowa z podanych sylab i głosek, rozpoznawaniem i tworzeniem rymów, wyklaskiwaniem rytmów**

Pamiętajmy!

- **Wymienione wyżej symptomy powinny wzbudzić naszą czujność i skłonić do wizyty w poradni. Rozpoznane ryzyko dysleksji i podjęte odpowiednie kroki mogą skutecznie zapobiec trudnościom w czytaniu i pisaniu.**

Pomoc dzieciom ryzyka dysleksji

- **Dzieci ryzyka dysleksji powinny nadrobić swoje opóźnienia rozwojowe przed rozpoczęciem nauki szkolnej. Skuteczność pomocy jest zależna od tego kiedy zostaną zaobserwowane trudności dziecka oraz , czy uda się zawczasu i w jakim stopniu wyrównać dysharmonie rozwoju psychomotorycznego.**

Formy pomocy

- **Praca z dzieckiem w domu pod kierunkiem nauczyciela przedszkola**
- **Terapia logopedyczna w przedszkolu lub w Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej**
- **Zespół korekcyjno-kompensacyjny na terenie przedszkola**
- **Konsultacje dla rodziców w Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej**
- **Terapia dla dzieci ryzyka dysleksji na terenie poradni**

Podstawa działań pomocniczych dzieciom ryzyka dysleksji

- **Rozporządzenie Ministra Edukacji narodowej i sportu z dnia 07.01.2003r w sprawie zasad udzielania i organizowania pomocy psychologicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach.**
- **& 5.1 pomoc psychologiczno-pedagogiczna w przedszkolu jest organizowana w formie zajęć specjalistycznych : korekcyjno - kompensacyjnych, logopedycznych oraz innych zajęć o charakterze terapeutycznych**
- **& 7.2 w szczególnie uzasadnionych przypadkach za zgodą organu prowadzącego przedszkole, szkołę lub placówkę zajęcia specjalistyczne mogą być prowadzone indywidualnie**

Literatura

- **Marta Bogdanowicz „O dysleksji czyli specyficznych trudnościach w czytaniu i pisaniu – odpowiedzi na pytania rodziców nauczycieli”**
- **M. Bogdanowicz „Ryzyko dysleksji. Problemy i diagnozowanie”**
- **B. Sawa „Jeżeli dziecko źle czyta i pisze”**
- **M. Czyżewska „Domowa akademia Przedszkolaka”**
- **B. Zakrzewska „Każdy przedszkolak dobrym uczniem w szkole”**
- **J. Silberg „Gry i zabawy dla maluchów**
- **C. Young „Rozwijamy umiejętności dziecka przez zabawę-wiek przedszkolny”**
- **A. Bator „Szalaczki przedszkolaka .Zabawy z naklejkami od 3 lat”**
- **J. Mostowski „Zgadywanki dla przedszkolaka z kredkami”**
-

Ćwiczenia przygotowujące do nauki pisania i czytania

- Malowanie pędzkiem waty, rękoma modelowanie w glinie, plastelinie, modelinie, masie solnej, cieście (wałkowanie, ugniatanie kulek), malowanie pędzlami różnej grubości,
- wydzieranie z kolorowego papieru, starych gazet, naklejanki,
- nawlekanie kolorowych koralików, przewlekanie sznurówek przez otworki w tekturze
- rysowanie figur, różnych kształtów w powietrzu
- Wycinanie po linii falistej, prostej
- Kopiowanie rysunków
- Rysowanie szlaczków

Ciąg dalszy ćwiczeń

- Układanie obrazków z części
- Wyszukiwanie różnic i podobieństw w obrazkach
- Segregowanie obrazków w grupy tematyczne
- Odszukiwanie identycznych obrazków
- Wyszukiwanie przedmiotów ukrytych wśród innych
- Rozwiązywanie rebusów, zagadek
- Utrwalanie kształtów liter
- Słuchowe różnicowanie dźwięków pochodzących z najbliższego otoczenia
- Odtwarzanie prostych rytmów
- Podział wyrazów na sylaby i tworzenie wyrazów z sylab
- Wydzielanie pierwszej i ostatniej głoski nazwy obrazka
- W pracy wykorzystać możemy gry planszowe, puzzle, układanki, programy komputerowe

Zasady pracy z dzieckiem

- Zachęcanie dziecka i dodawanie otuchy poprzez pochwały do działań
- Dyskretne obserwowanie poczynąń dziecka by w razie potrzeby służyć pomocą
- Wytworzenie nawyków porządkowych
- Stopniowanie trudności
- Dążenie do finalizowania zadań
- Każda praca dziecka powinna być szanowana
- Dłuższe zadania dzielić na etapy
- Ćwiczenia trudniejsze przeplatać łatwiejszymi